

Jaciment de l'església del Roser

Súria

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: C/ Major, s/n
Emplaçament Dins el nucli del Poble Vell de Súria

Coordenades:

Latitud: 41.83485
Longitud: 1.75194
UTM Est (X): 396371
UTM Nord (Y): 4632193

Classificació

Número de fitxa 08274 - 211
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Jaciment arqueològic
Estil / època: Antic Ibèric Medieval Modern Contemporani
Segle IV aC-XIX
Estat de conservació Bo
Protecció Física
Tipus de protecció: Inexistent
Número inventari CCAA 14104
Generalitat i altres inventaris
Accés Restringit
Ús actual: Científic/Cultural
Titularitat Privada
Titular: Ref. Cad. 08274A00300001
Autoria de la fitxa KuanUm - JM Huéllamo - JM Solias
Data de registre de la fitxa: dj., 31/12/2009 - 01:00
Autoria de la darrera revisió: Marta Lloret Blackburn-Antequem, S.L.

Descripció

Les excavacions arqueològiques de l'àbsis de l'església romànica han definit diversos horitzons que abasten des del segle I aC fins a l'actualitat. L'estructura de l'església a partir del segle XVII va fer que a l'interior es crees un fals àbsis deixant a la part posterior del mateix la sacristia que s'ubicava a l'àbsis romànic. Aquest fet va permetre que aquesta zona no patís gaires remodelacions, la qual cosa ha permès de localitzar un seguit important de restes, no tan sols arqueològics si no també artístics. La fase més antiga (Horitzó A) està representada pels sòcols de pedra de dos murs, el més llarg dels quals s'ha pogut reseguir al llarg d'uns 12 metres entre l'àbsis i la base del campanar. S'hi troba associat un paviment e terra batuda. Els materials que el daten consisteixen en ceràmica campaniana, ceràmica de parets primes i comuna ibèrica, que porten a pensar en una data d'abandonament de finals del segle I aC. El paratge restà abandonat fins a època medieval quan es defineix l'horitzó B, entre els segles IX i XII. D'aquest moment són diverses tombes infantils, de le que s'ha recuperat una d'intacta feta amb caixa de lloses. Per la tipologia i orientació els arqueòlegs que firmen la memòria pensen que han de ser anteriors a l'església romànica que avui observem i que aquella construcció es trobaria una mica al Sud de la zona d'excavacions. L'horitzó C es data des de finals del segle XIII a mitjan selge XVII. Aquest és el moment de construcció i ús de l'església romànica i, posteriorment, del campanar. S'han pogut localitzar les rases de fonamentació, mercès a la qual cosa s'ha pogut comprovar que el campanar és posterior a l'estructura general de l'església. De tota manera, el material que apareix a les mateixes és ceràmica grisa medieval, datable en el segle XIII. S'ha localitzat, així mateix, el paviment primitiu de la construcció realitzat amb morter de calç sobre argila. El següent horitzó E abasta des de mitjan segle XVII fins el primer decenni del segle XVIII i correspon "grosso modo" amb la primera fase de reforma de l'església amb la consegüent conversió d'aquest espai en rectoria amb el tancament del nou àbsis fet en arquitectura interior i la nova pavimentació d'aquesta zona, a més d'altres reformes menors. La resta d'horitzons definits pels arqueòlegs per a l'edifici de l'església (des de l'F fins el J) ja no han deixat restes visibles en aquesta zona i, per això, no s'indiquen en aquesta fitxa.

Observacions:

Les restes arqueològiques són fruit de les excavacions realitzades a l'interior de l'església del Roser a partir de l'any 2004 en motiu dels treballs de restauració de l'esmentat edifici que vàren ser dutes a terme pel Servei de Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona. La intervenció va abastar no tan sols l'àbsis de l'església romànica, únic lloc on s'han deixat visibles, sinó que també van continuar per la nau central de l'edifici, encara que en aquest cas, s'han tornat a tancar. (segueix d'història) L'arxiu del bisbat de Vic no diu res més sobre aquest afer; però tal com es troba actualment es pot observar que les citades obres es realitzaren (REGUANT, s.d.; 1988; 1997). En una enquesta de 1892 es diu que hi ha "tres capelles públiques, una a càrrec de la parròquia i dues a càrrec de particulars i que en els deu darrers anys s'han realitzat millores com el daurat dels altars del Roser, Sant Isidre i Sant Antoni i feta i daurada la barana del cor, s'ha fet el nou cementiri amb la capelleta i altar nous". (Per cert, que respecte al cementiri de Súria, i seguint a Pau Soler (SOLER, 1985) un de nou, construït com a tot arreu el 1888, substituï l'anterior del segle XVII, situat prop de l'era del castell, i aquest encara tenia un precedent conegut en un altre del segle XII que desaparegué definitivament en fer-se la ampliació de l'església de la que ja s'ha parlat abans). Al mateix document a que ens referíem abans, també es fa inventari del tresor parroquial que constava d'una creu de fusta daurada, una altra de plata, una Vera Creu de plata, dos calzes de plata i un de daurat, un copó de metall i un altre de plata, una custòdia de plata i una altra daurada, un encenser de metall i un altre de plata, dues vinagreres, una de plata i l'altra de cristall, dos salpassers, un de plata i l'altre de fusta. En el capítol d'ornaments sagrats, sis capes, dotze casulles de colors, tres casulles brodades en or, tres terns bons, dues capetes pel viatic, una brodada en or, i altres robes pròpies pel culte (REGUANT,

s.d.). L'obra es va donar per acabada un cop va finalitzar l'elevació del campanari, l'any 1903. Hi ha una placa on consta el nom de Jaume Soler i la data 1901 (REGUANT, 1997). L'any 1912 es va inaugurar un nou altar amb la imatge del Sagrat Cor (REGUANT, 1997). L'any 1930 l'església era descrita que encara que no tingués cap estil definit, era de bon visitar per la bellesa, principalment, de les pintures dels plafons laterals de l'altar major, el qual era d'estil bizantí (LLADÓ, 1993C). El 22 de juliol del 1936, els revolucionaris cremaren el contingut de l'església parroquial al carrer del Roser, ja que els veïns van protestar per por que no cremessin les seves cases i desaparegué així el retaule de l'altar major que era dedicat a sant Cristòfol (REGUANT, 1997). Al capdamunt de la graonada d'accés a l'església existien fins l'any 1936, dos àngels de ferro, un a cada costat que sostenien un fanal de llum (SOLER, 1985) i a sengles costats, els busts de dos personatges que la tradició oral atribueix a busts de papes (Informació oral de Josep Peramiquel i Josep Graells), actualment resten les columnes. El 1939 la titularitat de la parròquia va ser traslladada a la nova església de Sant Cristòfol. El 1954 el temple es va tornar a obrir al culte, un cop restaurat (AUTORS DIVERSOS, 1984). El 1956, un cop restaurada amb aportacions populars, es va instal·lar de nou la imatge de la Verge del Roser a l'església, proclamant-se patrona del Poble Vell (REGUANT, 1997). L'any 1957 totes les esglésies de Súrria es van incorporar des del bisbat de Vic al de Solsona (AUTORS DIVERSOS, 1984.).

Història

Primitiva parròquia de Sant Cristòfol, l'origen de la qual es podria remuntar a finals del segle IX, amb la repoblació del Bages pel comte Guifré (SITJES, 1990), apareixent en una llista de parròquies feta entre els anys 1025 i 1050 (SITJES, 1990). L'any 1110 hi ha una deixa per als clergues de Sant Cristòfol (REGUANT, s.d.). L'edifici actual és datable en el període romànic tardà d'acord amb un testament de l'any 1205, que es conserva, a l'arxiu Fàbrega de Cererols, atorgat per Guilleuma de Torroella, germana de Berenguer de Súrria i muller de Berenguer de Torroella, del qual prengué el nom. Entre les seves disposicions figuren les deixes per a esglésies i, entre aquestes, aquest temple de Súrria. En concret, llega per a ser-hi enterrada, set sous per a les obres i dotze diners a la capella de Sant Jaume, segurament, la situada a l'esquerra i que presenta un arc cec (SITJES, 1990). Tot això vol dir que, en aquell moment, l'edificació estava molt avançada (SITJES, 1990). Un altre testament del mateix arxiu, el de Guillem de Bosc, de 1348, esmenta una deixa per a l'altar de Sant Cristòfol, que devia ser per a un retaule gòtic (SITJES, 1990). La confraria del Roser fou fundada el 1591, amb autorització del Papa Gregori XIV (REGUANT, 1988), de qui es conservava, l'any 1930, una butlla ornada en policromia (LLADÓ, 1993C). L'any 1603, el bisbe de Vic, Francesc Robuster, va autoritzar una confraria a Sant Antoni (LLADÓ, 1993C). També se sap que el beneficiat de Santa Maria sa Vila rebia un censal de can Ribera de Coaner i cap el 1680 el benefici d'aquest antic monestir ja s'havia extingit, essent la seva dotació cedida a la confraria del Roser, que en quedà així encarregada del culte (REGUANT, 1988). A la primera guerra carlina, l'església va ser saquejada, servint de fortalesa durant tres anys (REGUANT, 1997). L'any 1862 hi havia al front de la parròquia mossèn Jaume Soler, el qual, veient que la seva església era massa petita per a les necessitats de la feligresia, cada vegada més nombrosa, va decidir ampliar-la. Per a portar a bon port les obres d'ampliació es va crear una junta especial, formada pel rector mateix, el batlle, quatre regidors i el síndic. El 14 d'abril la citada junta dirigí un informe dels seus projectes al bisbe de Vic informant-lo que les obres que volien realitzar es pagarien per subscripció pública; al mateix temps li comunicaven que l'arquitecte Josep M. Blandó havia acceptat dirigir els treballs. El bisbe, per tal de conèixer l'abast de les obres i la seva viabilitat tècnica, es va dirigir a un altre arquitecte, Joan Cortès i de Ribera, perquè estudiés el cas i n'elaborés un informe. El dia 22 d'octubre del mateix any, Joan Cortès i de Ribera presenta l'informe en el qual expressa que encara que tècnicament les obres són viables, per portar-les a terme impliquen un cost molt elevat, a més d'obstruir l'entrada del castell. L'església constava, fins aleshores, d'una sola nau i una sagristia darrera l'altar major amb un traster al costat. La intenció del rector i els altres membres de la junta era crear dues naus laterals més; per això volien tancar l'entrada de la fortalesa, que es trobava en un corredor que separava ambdós

edificis. A pesar de l'informe contrari a l'obra de l'arquitecte, l'església fou remodelada. En tapar aquella entrada se'n devia haver d'obrir una altra amb el perjudici que això podia comportar. Per l'altra banda els inconvenients eren menors, ja que el terreny en què s'havia d'assentar la nova nau, era ocupat anteriorment pel cementiri i a la part inferior pel pas de la casa rectoral a l'entrada del temple; això es podia solucionar dotant l'església d'una nova entrada lateral que abans no tenia.

Bibliografia

FÀBREGA ENFEDAQUE, Albert (inèdit) "Les esglésies i capelles de Súria" a Història de Súria, (comunicació personal de l'autor)

PANCORBO, Ainhoa; LÓPEZ MÚLLOR, Alberto (2008) "L'excavació arqueològica a l'església de la Mare de Déu del Roser de Súria", Quaderns Científics i Tècnics de restauració monumental, pp. 365-392, Col·lecció Documents de Treball, Sèrie Recursos Culturals 9, Diputació de Barcelona.

AUTORS DIVERSOS (1984). Catalunya Romànica, vol. XI (El Bages). Barcelona: Enciclopèdia Catalana.

CASTELLANO, A.; MASSANA, I.; REGUANT, J. (1983) Súria. Km. 0, Súria. GAVÍN, Josep M. (1979) Bages (Inventari d'esglésies núm. 5). Valldoreix: Arxiu Gavín.

COTS I PORTÍ, M. Teresa; OBRADORS I PUIGDELLÍVOL, Rosa M.; PINZOLAS I GERMAN, Eduard (1991) El poble vell de Súria. Guia didàctica. Manresa: Ajuntament de Súria.

LLADÓ I RAMONET, Josep (1993C) "Súria" extret del Butlletí del Centre Excursionista de la Comarca del Bages, núm. 137 (1930) pp. 30-35 a Cererols, mil anys d'història (993-1993), pp. 19-25, Súria, Ajuntament de Súria i Associació d'Amics i Veïns de Cererols.

REGUANT i AGUT, Josep (s.d.) Súria. 1871-1873, Memòria de Llicenciatura, Barcelona, Universitat de Barcelona.

REGUANT i AGUT, Josep (1988) "Súria", Història de les comarques de Catalunya. Bages. Volum II, pp. 475-502, Manresa, Edicions Parcir, Edicions selectes.

REGUANT i AGUT, Josep (1997) Súria. Història en imatges 1894-1975. Col·lecció "Fotografia històrica", núm. 4. Manresa: Angle Editorial, Centre d'Estudis del Bages.

SITJES I MOLINS, Xavier (1990) "Sant Cristofol de Súria" Butlletí dels Amics de l'Art Romànic del Bages. Núm. 65, pp. 231-234, Manresa: Amics de l'Art Romànic del Bages.

SOLER I CLARIANA, Pau (1985) Súria, el meu poble. Súria.

VALORAR (1984) Valorar la història. Nova vida per a les velles ciutats. Producció Josep M. Rovira. Barcelona, Generalitat de Catalunya. Departament de Política Territorial i Obres Públiques.

